

Inapit soliloquium beati Augustini episcopi

Uerbum in est ad te rex scloꝝ xꝑe ihesu
 Ausu caritatis alloqui te presumit fac
 tura manus tue. concupiscens decorem
 tuum et adire te gesties: Desiderate cor
 dis mei. usq; sustinebo absentiam tua. Spectaco
 nem faciei tue qnto tēpore feram. Usq; quo igemif
 cam. et stillabit post te oculus meus: Amabil dñe
 ubi habitas: Ubi est diuortiu tuu in quo letus te
 cumbis inter carissimos tuos. et facias eos mani
 festacioe glorie tue: Quā felix q̄ illustris q̄ scūs
 qntaq; appetendus est concupia locus ille deifice
 voluptatis. locus perhennium deliciarum non ac
 cessit oculus meus neq; appropinquit cor meum
 usq; ad multitudinem dulcedinis tue. quam intri
 letus abscondisti filiis tuis. solo eius odore foris
 utamq; sustentor spiramētum suauitatis tue de
 longinquo venit ad me. et est michi super odorem
 balsami et fragrantiam thuris ac mirre. cūctiq;
 generis suauis odoriamenta concupias mundas
 patit in me. quarum est adustio dulcis. vix porta
 bilis tamē quid enim michi est in celo: Quis ē
 thesaurus meus in illa cœlica cella: Que ē here
 ditas mea in terra viuencium: Nonne xpūs dñs
 meus. vnica spes mea. totum bonū meum. plenū
 gaudium meum: Et quomō continere potero cor
 meum dñe vt non amet te: Si non amauero te.

Illustratū de
naturā de

LANDES-
UND STAAT-
BIBLIOTHEK
DUISBURG

quid amabo **S**i transtuleris amorem meum a te
ubi illum digne collocabo: **D**esiderabilis domine
ubi extra te requiescent desideria mea: **S**i usque
extra te pedem extenderit amor meus. pollutus erit
Si a te declinauerint desideria mea. **V**ana erunt
Ronne tu amabilis et desiderabilis es super oia
que amari possunt et desiderari: **A**bs te habet quod
habet omnis creatura decoris et precij. **E**t quod mirum
si omnia solus precellis: **T**u inter astra solem ex
cellenti claritate vestisti et clarius sole tu es. immo
quid est sol. quid est luna. quid est omnis creata
lux ad tui comparationem. nisi sicut umbra vel tenebra
Dinasti celum sideribus. empirium angelis. aera
volucibus. aquas piscibus. terras herbis floribus
et virgultis. sed non est species neque decor hinc in
tui comparatione **F**ons vniuersae pulchritudinis
ihesu: **M**elli dulcedinem suam prestitisti et dulci
or melle tu es **O**leo suauitatem dedisti. et tu suavi
or oleo **V**ino saporem suum indidisti et saporior
vino tu es **A**romatibus cunctis odorem suum in
spirasti. et est o ihesu odor tuus super omnia aro
mata suavis et gratus: **A**urum inter metalla pre
ciosum et pulchrum in singulari excellentia a te conditum
est **E**t hoc quod est comparatum inpreciabili domino. et in
mensura claritati in quam desiderat angeli prospicere: **O**mnium
manuum tuarum est omnis lapis preciosus et desiderabilis
ad videndum sardius. topasius. iaspis. crisolitus. onyx

et berillus. saphir⁹. carbuncul⁹. ⁊ smaragdus Et
hec q̄ sunt n̄ festuice ad tui cōpacionem: **D** rex de
core nimis ⁊ multum amāde. tue operacionis sūt
gemme viue et immōzles. q̄bus o sapiens archi
tecte in exordio seculoz aulam superetheream pul
chre distinxisti ad laudem et gloziam patris. per
te milia milium ad complēda ministeria patris
alacri discursu iugiter meāt inter celum et t̄ram
quasi apes negotiose inter aluearia et flores. dis
ponētes omnia suauiter. populus accensus nesci
ens labem. nesciens inobediēcie moram. **P**er te
decies milies centena milia assistunt in sanctua
rio vranici templi. intendentes vultui maiestatis
claro ⁊ irreflexibili visu. ac personantes armoni
am incessabilis ymni in gloziam trine et simpli
cis ditatis: **P**er te seraphim ardēt. p te cherubin
lucent. per te iudicant throni: **T**u deus noster ig
nis es innocue ardens. et a tue diuinitatis imme
diata approximacōe totus caitate ignitur ⁊ flam
mea choruscacōe vestit̄ sacer ordo seraphim: **Q**ui
et sui suauis incendij exuberanciam spargit in ce
teas in seius tibi ministrantes ac militantes pha
langas. quaz de plenitudine vtrumq; gustamus
et nos. **T**u ds noster vā lux es. et suscipiūt mon
tes lucem populo tuo. dum thesauros sapientie
et sciencie in te reconditos ad intuentes te euicō
oulosos cherubin per tripm̄ large effundis. ac p

eos diriuari facis ad illuīnandas subordinatas
illis electas lampades ammirabilis tabernaculi
tui que ante faciem tuam domine inextinguibili
lucent **T**u rex regum et iudex iudicium. magne et
metuende excelsos et eleuatos insides thronos. so
lam super se habentes celsitudinem tuam. sedes vi
uas suaues. pacatissimas. summe tranquillitatis
vniformitate cōpactas. per te discernentes occulta
veritatis per te iudicantes iudicia equitatis **D**o
minator domine te dominacionum sblimitas scā
adorat. singulari libertate animū in diuina exten
dens. atq; inter prenobiles aule tue heroas per te
primatū agens alti domini sine altitudine fasti
Robile deus principum per te celsus ordo princi
patuum. non inuidiosa precellencia principatur
super miliciam celi cui ad explenda diuina miste
ria iuxta perceptā intrinsec⁹ cordis dei dispēsa cōz
dulcis magisterij prebz dulcatū **T**ua est potentia
potestati dñe. p̄mēciū in flāmeo zelo colla tartari
coz p̄cipū. et te in illi metuūt. ne q̄ntū volūt vale
ant p̄ficere mali in p̄niciē nrā; **T**ua ē o vt p̄is
oīs mirificētia v̄tutū btāz. quaz agit ministerio
vt te miret oē seculū et obstupescēs in mirabilibz
tuis exclam; et dicat. **D**ia q̄cūq; voluit dñs fecit
in celo et i terra in mari et i oib; abissis: **T**ua est
o ihū magnificētia archāgeloz i q̄bz multe diḡcoīs
op⁹ opat benignitas tua. dū tā glōiosos palatij tui

satrapas destinare non spernis in hec mundi ex
trema ad suffragandum peruitati nostre. qui ap
ati sumus luto fauille et cineri: Per hos quippe
tuo iussu summa nostre salutis amministrantur
negotia. et per hos summa superni cōcilij ad nos
deferuntur archana. per hos sanitates mortalū
procurantur. et p hos consistūt regna et impēia mūdi
Inter quos precipuum tuū nouimus michae
lem nobilem signiferum celi qui stat pro acie dei
diuentis. extendens triumpheam ^{regni gladii flammeque orbis} ppugnacionis ac
voce terrificā intonās. quis vt deus super eos qui
ex aduerso sunt: **D**ed et illa felicitā angelorum
amabilis innocētia. nōne preciosum opus digi
torum tuorum est o di sapientia. vnde eos orual
ti quasi incorruptibilē vestitura in die qua cōdidil
ti eos in opus sacri ministerij tui: **H**ij sunt viua
sidera superioris celi. lha interioris paradisi. rose
plantate super aquas syloe que fluunt cum silen
cio: **T**ibi mentium radicibus immobiliter herēt
o flumen pacis. o deliciarum ager. o sapiētia so
la gyrum celi circuiens. et ex te lucent candent et
tutilant in sapientia multa. in castitate virginea
in caritatis ardoribus sempiternis: **F**lorida hec
tua iuuentus dñe. fideliter in nrā tibi infirmitate
deseruit. dū in hīs tenebris mūdi. gressus nostros
pedagogica maūductiōe dirigit. dum hostiles in
tursus a nobis appellit. dum voluntatis tue nob

secreta nūciat. dum ad bona queq; mentes disso-
lutas roborat dum orationum nostratum thymia
mata ad aram auream transfert. et faciem p̄i pa-
tris pro nobis semper exorat. Ita pater et de nob
adhuc longe agentibus aliqua tibi est cura. Et si
quod precij habet hec dragma decima olim a sinu tu-
o elapsa. et nunc tandem in tuis laboribus requisita
hoc tui bone ihesu p̄i muneris est. **S**i quid dulciso-
ne vocis habet hec decima corda domine laudaci-
onis. hoc tuus in ea suavis contactus operat. dū
in psalterio de cetero psallit gloriā patris. **P**sal-
le ut psallis domine. modulae dulce melos patri
velociter articulo multiformium gratiarum. **T**age noue
illas puillimas cordas in celo que esse nichil unquam
sonuerunt. tage et decima ista grauem. cuius superio-
rum quidem portio iam pertracta ad te leticia sonat. in-
ferior vero adhuc terre abstracta melos nouit redde-
re sonos. **C**uncta opera virtutis tue o di uirgine dum
attenta mente considero stupescere expauesco. quia multum pro
omni modum in eis gloriosus appares. **M**agna enim
et pulchra et bona sunt valde. sed ad tui operam qua
nichilum et inane reputant. **C**eli et terra et omnia omnia
tuis eorum te auctore et gubernatore subsistunt.
Et te potentem ac metuendum sapientem et pulchrum bo-
num et amabilem omnia predicant. et quantum luce
tebras. tantum cuncta precellis. **E**t tu in celo seruas
es dominus meus et merces serui tui. ipse dator et donum

salutis. quam a te expectat anima mea: Quid enim michi est in celo. et a te quid volui super terram: Quid voluor de celo in celū: Quid melius quid amabili⁹ te existimaui super terram. vt abstraherem cor meum a te ad concupiscendum q̄q̄z in mundo abs te ihesu dño meo: Cur amaui. q̄re concupiui in omni vita mea q̄q̄z preter dñm ihesum meum: Quare distuli. cur mēnisi vllō tēpōe te ihesu versare in corde meo. te tota mēte amplecti. et delectari in tua dulcedine omnia interiora spiritus mei: Vbi eram quando tecum mente non erā: Quo defluerūt. quando te non solum adierunt desideria mea: Deus vite mee q̄z vane cōsumpta sūt q̄ infructuose elapsa sunt a me tempora mea que dedisti michi vt facerem voluntatem tuam i eis. et non feci: Quanti anni. quot dies. q̄t hore perierunt apud me in quibus sine fructu fui corā te. Et quomodo subsistam quomodo leuaē potero oculos meos ad faciem tuam in magno illo examine tuo. si remēorari iusseris omnia tēpora mea et fructum requiseris singulorum: **P**atientissimi me pater non fiat hoc s̄ sint in obliuione coram te que peridi tēpora vane heu multa nimis. et si qua te viuante vtiliter fruau. quorum o domine breuis numerus est. in memoia eterna fac p̄maē re: Fiat amande p̄ saltim hoc residuum tēporis mei fructuosum et sanctificatum in gracia tua. vt

in diebus eternitatis inueniat locum et computabile
sit pheniter ante te **I**am ex hoc nunc omnia desideria
mea incalescite et effluite in deum ihesum meum: **C**urrite
satis hactenus tardastis **P**ropeate quo pergitis
querite quod queritis **I**hesu quies nazarenus cruci
fixum **A**scendit celos. non est hic. **N**on est ubi erat
Non est ubi non habet in quo nobile caput suum
reclinet **N**on est ubi ambulauit in medio tribu
lacris multum repletus despectone. **N**on est ubi ste
tit iudicandus ante faciem pilati **N**on est ubi ste
tit spiritus et illusus coram herode: **N**on est ubi
perdidit consputus cesus vulneatus et cruore pfu
sus in medio sceleratorum **N**on est ubi iacuit lapi
de clausus. et gentium militia custoditus. **U**bi vero
est: amantissimus? **D**ominum habitat confidenter. et flagel
lum non appropinquat tabernaculo eius **S**uper al
titudinem celorum. super omnem excellentiam an
gelorum propria virtute ascendit **S**uper solum
singularis glorie sedet in dextera patris. cui est co
eternus et coessentialis. diuino amictus lumine co
ronatus gloria et honore ut decet unigenitum di
serenus in leticia plena. omnipotentium dominans
in celo et in terra. **I**deo adorant eum omnes ange
li dei et vniuersa multitudo civium celestis syon
In ipso vniuersimode letant omnium corda. in eius desi
derabili facie pascuntur omnium oculi beatorum. in ipsum
vndique conflunt desideria omnium **I**psi iubilat ipsi

applaudit. ipsum magnificat tota vranica ciuitas
gloriosa per omnem modum in splendoibus glo
rie eius: **Exulta** et lauda habitacō syon. quia m̄g
nus in medio tui sanctus israhel: **Exultate** in ihu
nobilis filio vstro vos illustres patriarche. quia ī
pleta est in eo omnis expectacō vstra. et ecce. sub
limis est valde et benedicuntur in ipso. vstro sciz
semine. omnes gentes sicut olim pollicitus est vo
bis fmo diuinus: **Gaudete** in ihesu ppheta mag
no vos pphete viri veraces. quia mirifice et glō
se cōpleta videtis omnia que de ipso annūciastis
in spiritu sancto. ⁊ fideles inuenti estis per ipsum
in cunctis smonibus vstris: **Gaudete** in ihesu do
mino et magistro vstro vos incliti proceres celi
beati apostoli. gaudete in ipso et cum ipso familiai
leticia: **Ecce** enim quē vidistis in medio vstri esuī
entem sicientem fatigatum et hīs similia carnis
inferna tollerātem. quem vidistis ab hominibus
reprobati et cum sceleratis reputari. quomodo vi
tē quomodo regnat. quomodo omnia ei sub pedi
bus sunt q̄ gloriosus in suo dīno lumine fulget
et sui gaudi. sue ineffabilis glorie nunc vos soci
os habet. qui olim permansistis cum ipso in tēp
tationibus eius et veracionum eius consortes fu
istis: **Adorate** nunc dulcia illa geuna que se inure
uauerūt ante vos vsq; ad terram. sedentibus vob
ad sacratissimam cenam: **Adorate** nūc sacrosctās

illas manus. quibus puluerē pedum vestrorū rex
regum lauare et extergē dignatus est. **Gaudete** i
ihesu principe milicie vestre vos martires victori
osi. quia ecce ipsum p̄ quo tradidistis in mortem
animas vestras. ipsum inq̄ ihesum filium **Si possi**
detis premium c̄raminis vestri. **Gaudete** in ihesu
summo doctore veritatis o venerandi cōfessoēs. q̄a
quem olim doctrinis sacris et opibus iustis estis
cōfessi coram hominibus. nunc confitetur vos co
ram patre suo et sanctis angelis eius. **Gaudete** i
ihesu virgine et virginū sanctificatoē omnes vos
paradificole virgines. vos angelorum similitudo:
quia ecce quem amastis q̄ optastis quem arden
tibus desiderijs expetistis. **Pro** cuius amore t̄re
nos sponsoz et omnē ornatum seculi contempnistis.
sūmi regis filium nunc videtis. nunc tenetis. nūc
in eius castis amplexibus q̄escitis. et diuelli a vo
bis nulla insidiatoris vestri fraudulencia potest.
Unde autē inter oēs celicolas v̄b̄imum tibi gau
diū sit o maria. v̄ginū virgo singularis rosa celi
ce amenitatis. prelucidū agalna inter primenas
lucnas d̄ni lumis susceptuas **In** tuo iḡ ihesu so
la pre omnibus gaude gaudio magno. q̄a q̄z vt hoī
nem peperisti et proprijs v̄teribus enutristi. ipm̄
cum angelis et vniūsis ciuibus celi adoras vt de
um viuū et v̄z **Gaude** felix mater quia q̄z vidis
ti i ligno p̄dētē. uides i celo t̄gnātē cū gl̄a magna

Videa omnem altitudinem celestium terrestrium
et infernorum maiestati eius inclinatum. et omne
robore inimicorum eius attritum: Gaudia gau
diorum sint tibi omnis plenitudo sanctorum bea
ta iherusalem mater nostra que sursum es. et fes
tuitatem age letabundam et indeficientem in vi
sione pacifici tui ihesu christi libertatis tue auctore
Et nunc tu sursum eleua e o anima mea: quali potes
conatu. et sacris teingere milibus letantium in
domino ihesu. Illuc fidei et spei vehiculo perge. ibi
per caritatis ardorem iugiter conuersare. vbi cris
tus est in dextera dei sedens. Intende mentis oculum
in lumen vultus eius. Iustia ac deo salutare gratula
bunda deuotione singula loca felicium plagatum
eius. de quibus egressi sunt preciosi illi liquores
sanguinis sacri quo te appiauit dei unigenitus
et sanctificauit in vitam eternam: **N** ihesu qui te
non amat anathema sit: Qui te non amat ama
ritudine repleatur. Castus est amor tuus domine.
et nichil impunitatis admittit. Sobiis sapor a
moris tui. et nullam mentem alienat a recto: Qua
uis est amor tuus et nichil habet amari: Nam et
que amara sunt mundi indulcat. et dulcia eius ed
dit amara. Inter angustias non coartatur. inter
pressuras non opprimitur. non perit sub inopia.
non merore contrahitur. in labore manet equani
mis. inter minas securus. inter blandimenta incoz

ruptus. inter tormenta p̄seuerat inuictus. in moꝝ
te semper est uiuus: **D**icut in thesauro abscondi
to cupidus gaudet. sicut in amore uinici filij gau
det mater. ita gaudium est et delectatio grata in ca
ritate tua ihesu anime amanti te: **D**ulcedo mel
lis. suauitas lactis. uini inebriantis sapor. cūc
teq; delicie non sic oblectant fauces gustantium
se. ut tuus amor mentes diligentium te: **I**hesu
panis uiue. concupiscibilis botre suauis olax mi
ron. mitis agne. fortis leo. formosa panthera:
simplex columba. uelox aquila. stella matutina.
sol eterne. angele pacis. fontale lumen sempiter
noꝝum luminum. te amet in te delectetur teq; am
mirretur omnis sensus bonus et tue conueniens
laudi: **D**eus cordis mei et pars mea criste ihesu
Deficiat per te cor meum a spiritu suo. et caro
mea a concupiscencijs suis. et uiuas in me et conua
lescat in spiritu meo carbo amoris tui et excre
scat in ignem perfectum **F**oueat et enutriet illum in
me gratia tua ut ardeat uigilet in ara cordis mei
ferueat in medullis meis. **F**lagret in absconditis
anime mee: et in die consumationis mee consuma
tus inueniatur apud te: **I**n die qua exui me iube
bis a tunica ista mortali quam nunc circumfero
circundet me dilectio tua. et sit aie mee q̄i uelime
tu decoris. ut nō nuda s̄ uelita iueniat et habeat
vñ abscondant infirma eius ab oculis tuis **I**gnē

alienum ignem . qui aduersarios tuos consumet
dilectionis tue feruor elöget a me. ⁊ animam me
am ad te creatorem tuum attollat. et quantum
fas est tuo diuino lumini eam immergat. Domi
ne ihesu omnes qui te diligunt repleantur bene
dictionibus tuis. accedentes ad te in celo scriban
tur et semper sit pax eis in velamento alarum tu
arum per eum: **T**ibi autem vnice dei sit cum et
no patre et sancto spiritu laus indeficiens. inuisi
bile deus. et solidum regnum permanens in se
cula seculorum **Amen**

Incipit soliloquium deuotum
beati Augustini episcopi

717

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

[Partial view of text from the adjacent page, including a large red initial]

315 2

Tractatus fratris thome an liceat
vti iudicijis astrozum:

Ouia petisti vt tibi scriberem an liceret iudicijis astrozum vti tue peticioi satisfacere volens super hoc ea que a sacris doctoribus traduntur scribere tui Inprimis ergo oportet te scire qd virtus celestium corporum ad immutanda inferiora corpora se extendit. Dicit enim augustinus. v. de ciuitate dei. Nō nusq̄ absurde dici potest ad solas corporum differencias afflatos quosdam liberos puenire et ideo si aliquis astrozum iudicijis vtatur ad prenoscendum corporales effectus puta serenitatem ⁊ tempestatem aeris infirmitatem corporū vbertatem et sterilitatem fructuum vel cetera huiusmodi que ex naturalibus et corporalibus causis dependent nullum videt esse peccatum. Nam omnes homines circa huiusmodi effectus aqua obseruatione vtuntur motu corporum celestium sicut agricole seminant ⁊ metent aliquo certo tempore quod obseruatur secundum motum solis. Rante nauigacōm deuitant in plenilunio vel i lune defectu: medici etiam circa egritudines ceticos dies obseruant quod totum determinatur per cursum solis et lune. Vnde non est inconueniens secundum antiquos occultiores obseruaciones stellarū circa

corpales effectus uti astroz iudicio. Hoc aut omni-
no tenet opus quod voluntas hominis non est subiecta necessi-
tati astroz alioquin et libertas arbitrii quo sublato non
deputarent homines neque bona opera ad meritum neque ma-
la ad culpam. Et ideo certissime tenendum est cuilibet
christiano quod ea que ex voluntate hominis dependet qualia
sunt omnia humana opera non ex necessitate astris subdantur.
Et ideo dicit iohannes. r. A signis celi nolite timere
que gentes timeant sed dyabolus ut homines pertrahat in
errorem immiscet se operibus eorum qui iudicium astroz
intendunt. ideo dicit augustinus. ij. super gen. ad litteras fatendum
quod non ab astrologis que ducunt inlicitum quodam occultis-
simo duci quam metuentes aut nescientes patiuntur: quod
tamen ad decipiendos homines fit spirituum immundorum et se-
ductorum operatio est: quibus quodam de temporalibus rebus nos-
tere permittitur et ideo dicit augustinus. ij. de doctrina christiana
quod huiusmodi obsequia astroz referenda sunt
ad quodam pacta cum demonibus hita. Quare omnino christiano
vitandum est pactum vel societatem cum demonibus habere sicut
illud apostoli. i. corinthios. x. Nolo vos fieri socios demoniorum
et ideo pro certo tenendum est que periculum esse circa ea
que a voluntate hominis dependent iudicium astroz uti.

Explicit de iudicium astroz
beati thome.

